

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci odnímání azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu v roce 2017

Ve zprávě o šetření¹ jsem shledal tři pochybení, kterých se dopustil odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP) při odnímání azylu v roce 2017. Vyzval jsem proto ředitelku OAMP, aby se vyjádřila k mým závěrům a sdělila mi, jaká přijala opatření k nápravě.

A. Vyhodnocení vyjádření úřadu a navržená opatření k nápravě

Ředitelka OAMP se z **velké části neztotožnila s mým právním hodnocením a nepřijala dostatečná opatření k nápravě.**² Vydávám proto závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Žádám ministra vnitra, aby zajistil, že OAMP:

- náležitě posoudí, zda je splněn důvod pro odnětí azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu (viz část C.1. zprávy o šetření), a založí do spisu relevantní důkazy na podporu svých tvrzení,
- předtím, než přistoupí k náhradnímu způsobu doručování dle § 24 odst. 4 zákona o azylu, založí do spisu důkazy o tom, že se neúspěšně pokusil ověřit místo pobytu azyllanta,
- vhodným způsobem seznámí zaměstnance oddělení mezinárodní ochrany se závěry mého šetření.

B. Odůvodnění

Postupně shrnu jednotlivé závěry ze zprávy o šetření, poté obsah vyjádření ředitelky OAMP a nakonec připojím své závěrečné hodnocení postupu OAMP.

B.1 Odnímání azylu

B.1.1 Závěr šetření

OAMP dostatečným způsobem neprokázal, že azyllanti dobrovolně pobývají ve státě, který opustili z důvodu pronásledování nebo odůvodněného strachu z pronásledování. Odňal jim tedy azyl v rozporu s § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.³

---

1 Zpráva o šetření ze dne 18. září 2023 č. j. KVOP-34317/2023.

2 Vyjádření ředitelky OAMP ze dne 6. října 2023 č. j. MV-41488-4/OAM-2023.

3 Podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu platí: „Azyl se odejme, jestliže azyllant dobrovolně pobývá ve státě, který opustil z důvodů uvedených v § 12.“

Ustanovení § 12 téhož zákona stanoví: „Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo

B.1.2 Vyjádření OAMP

Ředitelka OAMP se neztotožňuje s mým závěrem.

Uvádí, že všichni dotčení azylanti po delší dobu neměli platné doklady, které by jim bez problémů umožnily pobývat na našem území, ani nepožádali o konzulární pomoc v zahraničí. OAMP rovněž nikdy neobdržel od jiného státu žádost o převzetí osoby dle readmisní dohody nebo dublinského nařízení. Ve všech posuzovaných případech provedla cizinecká policie pobytovou kontrolu s negativním výsledkem.

Tato série nepřímých důkazů podle ředitelky OAMP opodstatňuje závěr o tom, že jediná země, kde se azylanti mohli usadit a která by jim vystavila průkaz totožnosti, je země jejich původu. S ohledem na absenci unijního systému vstupu a výstupu a dále nemožnost komunikovat se zemí původu považuje za iluzorní požadavek na existenci přímých důkazů (s výjimkou samotného sdělení azylanta).

Ředitelka OAMP proto uzavírá, že OAMP v posuzovaných případech dostatečně prokázal, že azylanti již nepotřebují mezinárodní ochranu. Pokud by se znovu objevili na našem území a požádali o ni, mohl by jim ji OAMP udělit.

B.1.3 Závěrečné hodnocení

Argumentaci ředitelky OAMP považuji za nepřiléhavou, neboť neodpovídá mým zjištěním.

Ze spisových materiálů nevyplývá, že by OAMP v průběhu řízení o odnětí azylu prováděl jakékoliv dokazování. Ve **spisech se nenachází** žádné výpisy z evidence žadatelů o mezinárodní ochranu nebo cizineckého informačního systému, úřední záznamy cizinecké policie o provedených pobytových kontrolách ani doklady o komunikaci OAMP s tuzemskými orgány a jinými státy apod.⁴

Nad rámec bych rád připomněl, že i pokud by si OAMP obstaral důkazy o tom, že si azylanti neprodloužili průkaz o povolení k pobytu⁵ anebo že se nenacházejí na našem území, nebylo by jim možné bez dalšího odejmout azyl. Příručky o uplatňování cesačních klauzulí,⁶ odborná literatura a zahraniční soudní rozhodnutí totiž vyžadují, aby OAMP v těchto případech zkoumal důvody/motivaci návratu azylanta do země, ze které uprchl, délku jeho pobytu v této zemi a také její politickou stabilitu (viz mou podrobnou argumentaci v části C.1.2 zprávy o šetření). **Tyto úvahy však OAMP vůbec nevedl.**

---

pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“

4 Podle § 17 odst. 1 správního řádu platí: „V každé věci se zakládá spis. Každý spis musí být označen spisovou značkou. **Spis tvoří zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci.** Přílohou, která je součástí spisu, jsou zejména důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích. Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s určením data, kdy byly do spisu vloženy.“ (zdůraznění doplněno)

5 Viz § 59 zákona o azylu.

6 Agentura Evropské unie pro otázky azylu, *Practical guide on the application of cessation clauses*, listopad 2021. Dostupná z: <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-application-cessation-clauses>. Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, *The Cessation Clauses: Guidelines on their Application*, duben 1999. Dostupná z: <https://www.refworld.org/pdfid/3c06138c4.pdf>.

Trvám tedy na svém závěru, že OAMP **neprokázal, že byly splněny důvody pro odnětí azylu podle § 17 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.**

B.2 Doručování písemností azylantům neznámého pobytu

B.2.1 Závěr šetření

OAMP dostatečným způsobem neprokázal, že azylanty lze považovat za osoby neznámého pobytu. Postupoval tedy v rozporu s § 24 odst. 4 zákona o azylu,⁷ když jim v průběhu správního řízení doručoval veškeré písemnosti, včetně rozhodnutí o odnětí azylu, náhradním způsobem. V důsledku tohoto pochybení OAMP neumožnil azylantům uplatňovat svá práva a také zasáhl do jejich práva na spravedlivý proces.

B.2.2 Vyjádření ředitelky OAMP

Ředitelka OAMP nesouhlasí s mým právním hodnocením.

Opětovně odkazuje na výsledek pobytových kontrol a absenci platných dokladů. Je proto přesvědčena o tom, že zvolený způsob doručování ze strany OAMP odpovídal zjištěnému skutkovému stavu.

B.2.3 Závěrečné hodnocení

Jak už jsem uvedl, spisové materiály **neobsahují** žádné dokumenty, které by potvrdily, že OAMP požádal cizineckou policii o provedení pobytové kontroly, příp. že ji tato uskutečnila s negativním výsledkem. Rovněž v nich nejsou založeny žádné doklady svědčící o tom, že si azylanti neprodloužili průkaz o povolení k pobytu. Ve spisech dále absentují důkazy o tom, že se OAMP ve spolupráci s jinými státními orgány pokusil ověřit, kde azylanti skutečně pobývají, nebo že by jim doručoval jakoukoli písemnost v místě jejich hlášeného pobytu nebo na adrese pro doručování. Závěr OAMP, že azylanty lze považovat za osoby neznámého pobytu, tedy **nemá oporu ve spisu.**

Setrávám proto na svém závěru, že OAMP pochybil, když doručoval azylantům veškeré písemnosti náhradním způsobem, neboť pro takový postup **nebyly splněny zákonné podmínky.**

B.3 Posouzení jiných důvodů svědčících pro setrvání na území České republiky

B.3.1 Závěr šetření

Přestože to § 28 odst. 4 zákona o azylu⁸ vyžaduje, **OAMP ani v jednom rozhodnutí o odnětí azylu neposoudil, zda azylantům nespědí důvody pro udělení doplňkové ochrany.** Rovněž se nezabýval tím, zda jim rozhodnutí o odnětí azylu nemůže způsobit nepřiměřený

7 Ustanovení § 24 odst. 4 zákona o azylu, stanoví: „Písemnost určená účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany, jehož pobyt není znám, se uloží po dobu 10 dnů v azylovém zařízení, kde je účastník řízení ve věci mezinárodní ochrany hlášen k pobytu, nebo, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení, v ministerstvem určeném azylovém zařízení, které je nejbližší místu jeho hlášeného pobytu. Oznámení o uložení písemnosti se vyvěsí v azylovém zařízení na úřední desce. Poslední den této lhůty je dnem doručení.“

8 Podle § 28 odst. 4 zákona o azylu platí: „Pokud bude rozhodnuto o odnětí azylu, ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se cizinci udělí doplňková ochrana.“

zásah do soukromého a rodinného života.⁹ Dostatečně tedy nevyhodnotil dopady rozhodnutí o odnětí azylu u jednotlivých azylantů.

B.3.2 Vyjádření ředitelky OAMP

Ředitelce OAMP je známo, že zákon o azylu vyžaduje, aby OAMP při odnímání azylu posoudil důvody pro udělení doplňkové ochrany. Konstatuje však, že v daném případě se toto hodnocení jeví s ohledem na důvod pro odnětí azylu jako neopodstatněné. Navzdory tomu souhlasí s tím, že OAMP nepostupoval přesně podle právní úpravy. Proto poučila všechny pracovníky oddělení mezinárodní ochrany o nutnosti postupovat dle § 28 zákona o azylu.

Ředitelka OAMP si není vědoma, že by ze zákona o azylu nebo evropského práva vyplývala povinnost posoudit při odnímání azylu zásah do rodinného a soukromého života azylanta. Takto by bylo možné postupovat pouze dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Dodává, že si v posuzovaných případech těžko dokáže představit nepřiměřený zásah do života azylantů.

B.3.3 Závěrečné hodnocení

Ustanovení § 28 odst. 4 zákona o azylu **neposkytuje OAMP možnost provést správní uvážení**, tj. rozhodnout se, zda při odnímání azylu posoudí, zda azylantovi nesvědčí důvody pro udělení doplňkové ochrany, či nikoliv. Jelikož ředitelka OAMP instruovala své zaměstnance o povinnosti postupovat v souladu s právní úpravou, nepožadují v tomto směru opatření k nápravě.

V případě hodnocení zásahu do soukromého a rodinného života azylantů upřesňuji, že OAMP měl vést tyto úvahy, když v průběhu řízení o odnětí azylu posuzoval, zda jim nesvědčí důvody pro udělení doplňkové ochrany [srov. § 28 odst. 4 ve spojení s § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu].¹⁰ Vyjádření ředitelky OAMP tedy nijak nevyvrací mé závěry.

C. Výzva ke zjednání nápravy

Závěrečné stanovisko zasílám **ministrowi vnitra** a žádám, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě. Odpověď bych rád obdržel do **45 dnů** od doručení tohoto stanoviska.

Brno 5. prosince 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

---

⁹ Ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech.

¹⁰ Viz poznámka pod čarou č. 31 ve zprávě o šetření.